

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobců: **a) M. M., b) B.-M. N., c) nezl. M. D.**, zast. zákonnou zástupkyní žalobkyní b), **d) nezl. M. K.**, zast. zákonnou zástupkyní žalobkyní b), právně zast. JUDr. Matějem Šedivým, advokátem, se sídlem Václavské náměstí 21, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobách proti rozhodnutím žalovaného ze dne 14. 11. 2018, č. j. OAM-150/ZA-ZA11-P07-2017, a č. j. OAM-149/ZA-ZA11-P07-2017, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 1. 2020, č. j. 4 Az 79/2018 - 93,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Shrnutí předcházejícího řízení

[1]Žalovaný rozhodnutími ze dne 14. 11. 2018, č. j. OAM-149/ZA-ZA11-P07-2017, a ze dne 14. 11. 2018, č. j. OAM-150/ZA-ZA11-P07-2017, neudělil žalobcům mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2]Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) rozsudkem ze dne 10. 1. 2020, č. j. 4 Az 79/2018 - 93, žaloby proti těmto rozhodnutím žalovaného ve spojeném řízení zamítl. Městský soud ve shodě s žalovaným dospěl k závěru, že obavy žalobců z pronásledování ani nebezpečí vážné újmy nejsou důvodné.

[3]K námitkám žalobce a) městský soud konstatoval, že jeho výslech na prokuratuře z důvodu účasti na tzv. Antimajdanu proběhl pouze jednou v roce 2014. Žalobce a) následně žil střídavě ve vlasti a v zahraničí, přičemž žádné podobné incidenty se již neopakovaly. Ojedinelou byla podle městského soudu také událost ze září roku 2015, kdy byl žalobce a), jenž se snažil pomoci svému kamarádovi, obětí fyzického napadení, přičemž pro případ jeho obav z možných budoucích potíží ze strany obyvatel rodné vesnice

městský soud žalobce a) odkázal na možnost vnitřního přesídlení. Městský soud následně uzavřel, že žalobci a) ani v případě jeho návratu do vlasti reálně nehrozí nebezpečí vážné újmy v důsledku jeho účasti na Antimajdanu či vydírání ze strany Služby bezpečnosti Ukrajiny (dále jen „SBU“).

[4]Městský soud se dále zabýval žalobními námitkami žalobkyně b) ohledně jejích obav z pronásledování ze strany SBU kvůli její dřívější publikační činnosti na sociálních sítích, jež SBU vyhodnotila jako proruské. V této souvislosti uvedl, že žalobkyně b) byla pouze předvolána k výslechu jako svědkyně, přičemž nebyla doposud oficiálně z ničeho obviněna. Je-li současně ve vlasti stěžovatelů na jedné straně zajištěna svoboda projevu, je zároveň legitimním zájmem státu trestněprávně postihovat některé konkrétní projevy šířící nenávist vůči určité skupině osob či podporujících terorismus. Ukrajina je navíc podle městského soudu v převážné míře demokratickým právním státem, který šetří základních lidských práv občanů. Městský soud uzavřel, že ani žalobkyni b) nehrozí ve vlasti nebezpečí pronásledování či vážné újmy.

[5]Dále městský soud doplnil, že žalobci ve vlasti ani nevyužili všech dostupných možností vnitřní ochrany, jelikož se neobrátili například na parlamentní ombudsmanku pro lidská práva či Evropský soud pro lidská práva. Žalobkyně b) si navíc na jednání ze strany SBU nestěžovala, přičemž na základě jediné neúspěšné stížnosti týkající se jiné záležitosti nemohla automaticky předpokládat neúspěch i v případě ostatních stížností. Žalobci dále pro vyřešení lokálních potíží s obyvateli rodné vesnice nevyužili ani možnosti vnitřního přesídlení, proto městský soud uzavřel, že už z výše uvedených důvodů jim nebylo možné žádnou z forem mezinárodní ochrany udělit. Žalovaný si podle městského soudu v posuzovaném případě opatřil dostatek relevantních podkladů o zemi původu žalobců, přičemž vycházel z dostatečně zjištěného skutkového stavu věci a následně všechny relevantní okolnosti případu správně vyhodnotil.

[6]Námitkami obsaženými v replice žalobců k vyjádření žalovaného k podaným žalobám se pak městský soud nezabýval, jelikož se podle městského soudu jednalo o nové žalobní body, které žalobci uplatnili opožděně. Městský soud totiž žaloby obdržel až dne 28. 12. 2018, tedy jeden den po uplynutí lhůty k případnému doplnění žalobních bodů podle § 71 odst. 2 věty třetí zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[7]Proti tomuto rozsudku městského soudu podali žalobci a) a b), a to také jménem jejich nezletilých dětí žalobců c) a d) [dále též „stěžovatelé“ či „stěžovatel a)“ a „stěžovatelka b)“], včasnou blanketní kasační stížnost. V jejím doplnění, jež Nejvyšší správní soud obdržel ve stanovené měsíční lhůtě od doručení usnesení výzvy k uvedení konkrétních důvodů kasační stížnosti, stěžovatelé uvedli, že ačkoli měla jejich argumentace vymezená v žalobách spíše obecnou formu, nezbavuje tato skutečnost městský soud povinnosti řádně přezkoumat napadené rozhodnutí žalovaného a v odůvodnění rozsudku následně uvést všechny úvahy, kterými se při hodnocení shromážděných důkazů řídil, přičemž v této souvislosti odkázali na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2007, č. j. 4 Ads

pokračování

17/2007 - 66. Napadený rozsudek městského soudu však kromě rekapitulace skutkového stavu věci a závěrů o nevyužití vnitřní ochrany neobsahuje vypořádání námitek stěžovatelů. Městský soud současně podle stěžovatelů zcela opomněl vypořádat jejich ostatní námitky obsažené v čl. II podaných žalob, nezabýval se ani nesouladem listinných zpráv o bezpečnostní a politické situaci na Ukrajině a některými pasážemi výpovědí stěžovatelů. Stěžovatelé zdůraznili, že důvodem jejich žádosti o mezinárodní ochranu není jejich ekonomická situace, jelikož ve vlasti vlastnili dům i automobil, sami hovoří několika jazyky a stěžovatelka b) je držitelkou nostrifikovaného vysokoškolského diplomu, což městský soud nijak nezohlednil.

[8] Stěžovatelé dále namítli, že splnili také břemeno tvrzení, jež nesou ohledně skutečností rozhodných pro rozhodnutí o jejich žádosti o mezinárodní ochranu, přičemž nelze trvat na tom, aby všechny tvrzené relevantní okolnosti případu jednoznačně prokázali, pokud vlast opustili bez příprav zcela spontánně. Uvedené pak navíc platí tím spíš, pokud na Ukrajině i nadále probíhá ozbrojený konflikt. Žalovaný tak neměl trvat na prokázání předvolání stěžovatelů a) a b) k výsledkům ve vlasti listinnými důkazy, pokud tuto skutečnost prokázali vlastními věrohodnými výpověďmi. Důvodem, proč stěžovatelé žádali o mezinárodní ochranu, navíc nebylo žádné konkrétní trestní stíhání, nýbrž letitý tlak, kterému rodina čelila ze strany společnosti i státních orgánů. Pokud současně ukrajinské státní orgány vnímaly činnost stěžovatele a) jako protirežimní, přičemž v důsledku této skutečnosti nebylo potrestáno ani jeho fyzické napadení, ztratil stěžovatel a) důvěru v ochranu ze strany státních orgánů. Vyčerpání všech prostředků vnitřní ochrany včetně dlouhých soudních řízení by pak podle stěžovatelů bylo v posuzovaném případě neúměrně zdoluhavým a neúčelným procesem, v jehož průběhu by stěžovatelé čelili neustále se stupňujícímu útlaku.

[9] Dále stěžovatelé namítli, že městský soud nesprávně posoudil také potíže stěžovatelky b) v důsledku její veřejné politické aktivity na sociálních sítích ve vlasti. Mají-li totiž uvedené projevy stěžovatelky b) politickou povahu, není podle stěžovatelů možné, aby uvedenou námitku žalovaný odmítl s tvrzením, že svými vyjádřeními stěžovatelka nepřinášela nic nového či ve společnosti neznámého. Stěžovatelka b) však svou výpovědí dokázala, že se velmi dobře orientuje v aktuální politické situaci ve vlasti, čímž prokázala, že své názory na sociálních sítích skutečně publikovala, ačkoli je nemohla doložit žádnými listinnými důkazy. Správní orgány se navíc nijak nezabývaly obdobným případem R. K., který byl za podobnou činnost uvězněn.

[10] Stěžovatelé doplnili, že žalovaný nevycházel v posuzovaném případě z nezávislých podkladů a zpráv o zemi původu, jelikož se řídil i závěry, jež zpracoval on sám v Informaci OAMP, Situace v zemi, ze dne 24. 11. 2016 (dále jen „informace OAMP“). Způsob, jakým žalovaný hodnotil shromážděné důkazy, je navíc v rozporu s podmínkami pro udělení humanitárního azylu, jelikož stěžovatelé a) a b) na území České republiky vychovávají již po dobu tří let nezletilé děti, jejichž vytržení z nyní známého prostředí by tak bylo nehumánním zásahem.

[11] S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatelé navrhli, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení, případně též zrušil rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[12] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že napadené rozhodnutí i rozsudek městského soudu byly vydány plně v souladu s právními předpisy. Dále uvedl, že se dostatečně zabýval všemi relevantními okolnostmi případu, pečlivě je vyhodnotil a následně také řádně odůvodnil. Žalovaný dále konstatoval, že problémy s obyvateli rodné vesnice mohli stěžovatelé vyřešit vnitřním přesídlením. Ukrajina je navíc podle žalovaného právním státem, kde se lze obracet na státní instituce s žádostmi o ochranu práv občanů. Pokud jde o činnost stěžovatelky b), žalovaný odkázal na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 5 Az 24/2004. Ekonomická ani sociální situace pak podle žalovaného není skutečností relevantní pro rozhodnutí o mezinárodní ochraně. Mají-li současně stěžovatelé v případě jejich návratu obavy z ozbrojeného konfliktu na Ukrajině, pak tento konflikt probíhá pouze v Doněcké a Luhanské oblasti. Zdůraznil, že proti informaci OAMP mohli stěžovatelé brojit již ve správním řízení, avšak neučinili tak. Žalovaný následně uzavřel, že v posuzovaném případě nebyly splněny ani podmínky pro udělení humanitárního azylu. Nejvyššímu správnímu soudu proto žalovaný navrhl, aby kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, případně ji zamítl.

III. Posouzení kasační stížnosti

[13] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelů. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele,“ který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, kasační stížnost přesahuje vlastní zájmy stěžovatele v následujících typových případech:

- kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu;
- kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně;
- kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně;
- kasační stížnost je dále přijatelná, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní pochybení se v konkrétním případě může jednat tehdy, pokud krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; popřípadě krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

pokračování

[14] Nejvyšší správní soud však neshledal, že by se městský soud dopustil zásadního pochybení nebo že by se při rozhodování v dané věci jakkoliv odchýlil od ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu, a založil tak důvod přijatelnosti kasační stížnosti.

[15] K námitce stěžovatelů o nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku z důvodu absence vypořádání některých jejich žalobních námitek Nejvyšší správní soud konstatuje, že městský soud se řádně zabýval všemi řádně uplatněnými žalobními body, jedná se o rozhodnutí srozumitelné a opřené o dostatečné odůvodnění, z něhož je zcela zřejmé, proč v posuzované věci neshledal splnění zákonných podmínek pro udělení některé formy mezinárodní ochrany. Pokud stěžovatelé namítli, že některé námitky stěžovatelů městský soud nevypořádal, Nejvyšší správní soud konstatuje, že uplatněné žalobní body předurčují rozsah soudního přezkumu napadených výroků rozhodnutí, přičemž podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008 - 78, platí, že čím obecněji je žalobní bod vymezen, tím obecněji k němu může správní soud přistoupit a posoudit ho. Městský soud se pak správně nezabýval těmi námitkami žalobců obsaženými v doplnění žaloby ze dne 18. 3. 2019, které představovaly nové žalobní body, jelikož byly uplatněny v rozporu s § 71 odst. 2 věty třetí s. ř. s., a tedy opožděně. Nejvyšší správní soud proto na základě výše uvedeného uzavírá, že se městský soud i přes velmi obecnou formu žalobních námitek, které stěžovatelé částečně rozvíjeli v doplnění žaloby ze dne 18. 3. 2019, jimi zabýval a současně dostatečně odůvodnil své závěry.

[16] Námitce stěžovatelů, že žalovaný i městský soud nesprávně trvali na tom, aby stěžovatelé prokázali skutečnosti uváděné ve svých výpovědích, Nejvyšší správní soud nepřisvědčil. Z odůvodnění rozhodnutí žalovaného i městského soudu totiž vyplývá, jakými důkazy se při rozhodování věci řídili, přičemž žalovaný současně řádně odůvodnil, z jakých důvodů nevycházel z důkazů předložených stěžovateli v řízení o jejich žádosti o mezinárodní ochranu. Všechny relevantní okolnosti případu vycházející mimo jiné i z výpovědí stěžovatelů a) a b), které žalovaný a městský soud vyhodnotili jako věrohodné, pak řádně posoudili.

[17] Nejvyšší správní soud nepřisvědčil ani námitce stěžovatelů, že ztratili důvěru ve státní orgány, proto by využití mnohdy zdoluhavých procesů k obraně jejich práv bylo neúčelné. Vzhledem k potížím stěžovatelů s obyvateli rodné vesnice souvisejících mimo jiné s fyzickým napadením stěžovatele a), Nejvyšší správní soud konstatuje, že ačkoli nebyla stěžovatelka b) úspěšná s její žádostí o prošetření události policií, nic stěžovatelům nebránilo se usídlit v jiné části Ukrajiny, kde by místním obyvatelům nebyli známi. V případě výslechu stěžovatelky b) na SBU je současně zřejmé, že se proti jeho provedení dosud nijak ve vlasti nebránila. Nejvyšší správní soud tak na základě výše uvedeného ve shodě s městským soudem uzavírá, že stěžovatelé ve vlasti nevyužili všech dostupných možností vnitřní ochrany (obdobně viz například usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 12. 2019, č. j. 9 Azs 294/2019 - 32).

[18] Stěžovatelé dále namítli, že se žalovaný ani městský soud dostatečně nezabývali nebezpečím vážné újmy hrozícím stěžovatelce b) z důvodu její politické aktivity na sociálních sítích ve vlasti. Nejvyšší správní soud v této souvislosti odkazuje na své dřívější závěry formulované již v usnesení ze dne 10. 7. 2018, č. j. 6 Azs 50/2018 - 31, podle kterých

Ukrajina zaručuje svobodu slova a politického projevu. Pokud by byl stěžovatel po návratu na Ukrajinu skutečně předvolán k výsledku a měl by výhrady proti praktikám SBU, mohl by se obrátit se stížností na příslušné ukrajinské orgány, jak uvádí zpráva Ministerstva zahraničních věcí ČR. Dle zpráv Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva mělo údajně dojít v několika případech k držení osob v samovazbách nebo násilnému zmizení, nejedná se však o běžnou a obecnou praxi. Nejvyšší správní soud současně v rozsudku ze dne 6. 3. 2019, č. j. 8 Azs 241/2018 - 76, konstatoval, že „ani brozba trestního stíhání nezakládá automaticky právo na mezinárodní ochranu (srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 12. 4. 2012, č. j. 7 Azs 9/2012 - 46, anebo ze dne 9. 5. 2018, č. j. 7 Azs 143/2018-26); mezinárodní ochrana totiž není nástrojem, který by sloužil k vyhnutí se negativním důsledkům trestního stíhání v zemi původu (usnesení zdejšího soudu ze dne 15. 11. 2018, č. j. 5 Azs 118/2017-144).“

[19] K námitce stěžovatelů ohledně neobjektivnosti zprávy OAMP Nejvyšší správní soud toliko uvádí, že ke shromážděným podkladům pro rozhodnutí o žádosti stěžovatelů o mezinárodní ochranu se stěžovatelé měli možnost vyjádřit již ve správním řízení. Ačkoli tak stěžovatelé učinili, ničeho proti uvedené zprávě OAMP nenamítali, přičemž tak neučinili ani v řízení před městským soudem. Uvedenou námitkou se tedy Nejvyšší správní soud nemůže zabývat, jak vyplývá z § 109 odst. 5 s. ř. s.

[20] K námitce o ozbrojeném konfliktu na Ukrajině lze odkázat na judikaturu Nejvyššího správního soudu představovanou usneseními ze dne 18. 4. 2019, č. j. 9 Azs 410/2018 - 38, ze dne 27. 6. 2019, č. j. 1 Azs 412/2018 - 28, ze dne 26. 5. 2020, č. j. 4 Azs 456/2019 - 30, a mnohými dalšími rozhodnutí, z nichž vyplývá, že tento konflikt je v současné době omezen pouze na tzv. linii dotyku mezi separatistickými samozvanými republikami (Doněckou a Luhanskou) a zbytkem Ukrajiny a v ostatních oblastech Ukrajiny je bezpečnostní situace dobrá a stabilní.

[21] Nejvyšší správní soud se neztotožnil ani s námitkou stěžovatelů, že jim měl žalovaný z důvodu jejich delšího pobytu a výchovy nezletilých dětí v České republice udělit humanitární azyl, přičemž v této souvislosti lze odkázat na závěry formulované v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 - 38, podle kterých „na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.)“. Běžně uváděné rodinné důvody přitom k udělení humanitárního azylu nepostačují, jak vyplývá kupříkladu z rozsudků Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2003, č. j. 4 Azs 6/2003 - 55, a ze dne 24. 9. 2003, č. j. 7 Azs 30/2003 - 36.

IV. Závěr a náklady řízení

[22] S ohledem na uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že jeho ustálená a vnitřně jednotná judikatura poskytuje dostatečnou odpověď na námitky obsažené v kasační stížnosti a městský soud se v napadeném rozsudku neodchyluje od výkladu jednotlivých ustanovení zákona o azylu, který je v judikatuře vyjádřen. Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci ani zásadní pochybení městského soudu, které by

pokračování

mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelů, ani žádný jiný důvod pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Nejvyšší správní soud tedy konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelů, shledal ji proto ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

[23] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. července 2020

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu